

A vallomások, értékelések, nyilatkozatok töredékes részét idézhettem csupán. A belőlük kicsapódó gondolatok elsősorban *beműnket, a folyóirat szerkesztőit ösztönöznek az eddigénél is felelősségteljesebb munkára*. A folyóirattal szemben megnyilvánuló országos igényt kell kielégítenünk, a fiatal olvasók irodalom iránti érdeklődését kell fokoznunk, esztétikai igényességüket kell tökéletesítenünk.

A szerkesztői koncepciót csak *legjobb íróink közreműködésével* lehet megvalósítanunk. Felemelő tapasztalataink is vannak. Azok az írók, akik szolgálatnak tartják az alkotást, készséggel küldik írásaikat a *Kincskeresőnek*, mert tudják, hogy amikor a fiataloknak írnak, akkor a jövőt munkálják, a holnap felnőtt-olvasótáborát toborozzák.

A *Kincskereső* megjelenéséhez *részben erkölcsi, részben anyagi támogatást* nyújt a Magyar Írók Szövetsége, a Művelődésügyi Minisztérium, a Magyar Úttörők Szövetsége, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja és a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó. Darvas József, Fábián Zoltán, Kováts Miklós, László Gyula, Miklósvári Sándor és Szabó Ferenc személyes ügyökként gondozzák a *Kincskeresőt*; nélkülük, az ő közreműködésük nélkül ma is csak szándék, terv volna az ifjúsági irodalmi folyóirat, s nem valóság.

Komoly gondot jelent nekünk a KINCSKERESŐ *jövője*.

Nagyobb anyagi segítséget kellene kapnunk, hogy tökéletesebb legyen a folyóirat *grafikai képe*, hogy a lap külseje, nyomása, illusztrációja az eddigénél jobban szolgálja a fiatal olvasók vizuális kultúrájának megalapozását.

Korlátozott anyagi lehetőségeink miatt *csak 2000 példányban* jelentethetjük meg a *Kincskeresőt*, s így nem is tudunk eleget tenni az előfizetési kérelmeknek. Az *Élet és Irodalom* cikkírója a kevés példányszám miatt nevezi a *Kincskeresőt* „rejtett kincs”-nek, „... a *Kincskereső* újságárusoknál nem kapható — olvassuk a cikk záró mondataiban —, csak egyes iskolákban terjesztik. Nehéz megérteni, mire való szegényt ilyen gondosan elrejtteni?”

Reméljük, a jövő évben nagy példányszámban, gazdagabb tartalommal, színebb és változatosabb illusztrációkkal jelenhet meg a *Kincskereső!*

DR. KERÉKGYÁRTÓ IMRE
Budapest

Közösségalkotás a pedagógiában

„A földön nincs hálátlanabb dolog, mint erények sarkallójának lenni; s nincs kifizetődőbb, mint hibák cinkosának.”

Németh László: Lányaim

Ha valaki másokat nevelni akar, mindenképp a személyiségre és az emberi kapcsolatokra vonatkozó ismereteket kell elsajátítania. Egy pedagógus számára ezek az ismeretek éppúgy nélkülözhetetlenek, mint ahogy orvos nem élhet az anatómia, mérnök az anyag, kertész a növények alapos ismerete nélkül. A pedagógiai tevékenységben a nevelő személyisége nála fiatalabb diákjainak személyiségével kerül kapcsolatba: önmagát, diákjait egyaránt meg kell ismernie, hogy fejlesztésükre, értékelésükre vállalkozhassék. A nevelés azonban nem interperszonális folyamat: nem

egy nevelő hat egyetlen tanulóra. Intézményes társadalmi cselekvés: az igazgató (személyisége) vezetésével közösségben folyik.

Az ember nemcsak *biológiailag* fejlődik. Mégszületése pillanatától *társadalmi* fejlődésen megy keresztül. Egyes emberekkel és emberek kisebb, nagyobb közösségeivel kerül *kapcsolatba*. Az emberi kapcsolatok keletkezésében szükségletek és törekvések játszanak jelentős szerepet. Annak, aki alakulásukat irányítani akarja, be akar avatkozni az emberek szociális fejlődésének alakulásába, el kell sajátítania az interakciók törvényszerűségeit, a szociális technikát. Az iskola falai között mindez nem egyes pedagógusok feladata, eredményes nevelésre csak akkor vállalkozhatunk, ha a nevelői személyiségek *nevelőtestületté* kovácsolódnak össze. A nevelőtestület szocialista közösség, kielégíti tehát mindazokat a feltételeket, amelyeket a pszichológia és a szociológia egy ilyen jellegű közösséggel szemben támaszt. Ennek a közösségnek létrehozásában, kialakításában, fejlesztésében az iskola igazgatója serkentő vagy gátló szerepet tölthet be.

Az iskola keretei *csoportba* foglalják az egymással különböző kapcsolatokba kerülő embereket. Ezek a kapcsolatok jellegük szerint részben mellérendeltek, részben alárendeltek.

Mellérendeltek pl.:

az iskola állami vezetőinek és mozgalmi vezetőinek (párttitkár, szb-elnök) vezetési kapcsolatai, az egyes pedagógusok egymáshoz való viszonyai, pedagógusok és a szülői ház kapcsolatai.

Alárendeltek pl.:

igazgató és pedagógusok, osztályfőnök és az osztályban tanítók, pedagógusok és diákok kapcsolatai.

A mellérendelés, illetve az alárendelés mindig *meghatározott tevékenységben* jön létre, súlyos hiba származhat abból, ha valaki azt abszolutizálja, az élet egészére kívánja kiterjeszteni.

Az *igazgató* pl. felettese valamennyi pedagógusnak, aki iskolájában működik, tehát a párttitkárnak is. Ugyanez a *párttitkár* felettese az igazgatónak, amikor a pártszervezet megbízásából az iskolai élet valamelyik lényeges területéről beszámolhatja a pártszervezet előtt. A felettes, a pejoratív tartalmú „főnök” dönthet minden olyan kérdésben, amely közvetlenül vagy közvetve érinti a szakmai tevékenységet (pl. beavatkozhat munkatársának botrányos magánéletébe is, ha az veszélyeztetni tekintélyét, eredményes munkáját). Más kérdésekben azonban nem ő illetékes döntésre, így pl. egy sajátos szakmai kérdésben bármelyik munkatársának szava súlyosabb is lehet az övénél. A szocialista társadalomban egymás *mellé* rendelt emberek csak a társadalmi munka meghatározott területein rendelődnek egymás *alá*. A régi társadalmak kasztszellemének hierarchiája társadalmunktól idegen. Mindez az iskola valamennyi alárendeltségi kapcsolatára érvényes (a tanárok diákok kapcsolatára is!). Éppen ezért mindennemű utasítgatás, autokratizmus idegen tőlünk, a vezetés minden szintjén (az iskolában igazgató—osztályfőnök—pedagógus) új vezetői módszereket szükséges elsajátítani.

Ennek az új vezetői módszernek alaptétele, hogy *szocialista közösség sohasem jön létre önmagától, azt mindig létre kell hozni!*

A közösségalkotás legáltalánosabb eszközei:

1. A *példaadás*:

Kevés olyan fogalom van a pedagógiában, amely ennél több félreértésre adott volna okot. Sokan azt hiszik, hogy a példaadás a szoborrá magasztosulással azo-

nos. Ő, mint pedagógus, eleve példakép, akit másoknak csodálniuk kell. Hamis autoképpel lassan meg is győződnek saját tökéletességükről, épp ezért azonnal megsértődnek, ha valaki hibákat is mer találni munkájukban. Az életben mindenütt, a pedagógiában azonban különlegesen is veszélyes, ha valaki az ilyen önviszonyítás vétkébe esik.

A szó igazi jelentése: cselekvés, tevékenység, magatartás, amely önmagán igazolja, hogy meg lehet valósítani a társadalmi, etikai eszményeket, normákat és magatartási formákat. Mind e közben hibákat is elkövet, de a hibákból nem csiszol erényt, felismeri a tévedést, amelyet ezután kerülnie kell. Igényes önmagával szemben, mert közösség sohasem jön létre, ha tagjai csak *másoktól* követelnek önuralmat, önfegyelmet, türelmet, megértést, pontos munkát, engedelmisséget stb., *önmagukkal* szemben viszont elnézőek.

„Kétségtelen, hogy a higgadt polgárok, kik érintkeztek velé, a tanulóifjak szülei vagy azok gyámjai, semmi multságosat nem találtak ezen a föltöbb tiszteletré méltó tanáron, s bizonyára vállat vonnak vagy gyerekségnek minősítik, hogy milyen ellenállhatatlan kacsajt kelt minden diákban egy-egy szokása. Azok azonban nem nézték őt ilyen közelről. Azok nem látták őt nyolc álló esztendeig, délelőtt, délután fönn a dobogón ülni, a katedrán, mely a padlótól csak tizenöt centiméternyi magasságban van, de ijedelmes tekintélyt, megközelíthetetlen tekintélyt ad neki, mintha fellegekben lebegne, s alatta mélyen, lenn valahol a völgyben, padokba elszórva az osztály, mely két tárgyatól állandóan *hidegteleős félelmet érez*, és rémült kajánsággal lesi minden szavát, mozdulatát... Ott állt folyton a nyilvánosság kereszttüzében. Nincs az a színész, az az ünnepelelt hőstenor, kit oly élesen bírálnának a színházi kritikusok, ezek a fáradt, kiábrándult emberek. Az ő kritikusaínak, a diákoknak a szeme kegyetlen volt, agya friss, ösztöne szüziessen ősi.”

Kosztolányi Dezső: Aranyársarkány

2. A követelés:

A közösségformálás leghatékonyabb eszköze, ha a csoport tagjaival szemben azonos követelményeket támasztunk. Egy-egy iskolára X mennyiségű feladat jut. Ha a testület 30 tagból áll, és a terhelés arányosan oszlik meg közöttük, egy főre $\frac{X}{30}$ terhelés esik. A valóságban azonban ritka az egyenletes elosztás.

Van, aki korára, egészségi állapotára hivatkozva mentesítést kér egyes feladatok alól, de helyettük nem kér olyanokat, amelyeket ő is el tudna látni. Ilyen körülmények között a testület egyik része *búz*, a másik *kibúzza* magát. Ez a helyzet gátolja az egészséges közösség kialakulását. Ügyelni kell tehát arra, hogy a terhelés arányos legyen, ha nem is lehet teljesen azonos. Hasonló jelenségekre a diákok körében is ügyelni kell: kivételezés, kedvencség...

„...nemcsak az emberi tevékenység, de annak formáit, irányát és célját megválaszoló akarat elhatározás: a választást és döntést megelőző állásfoglalás is meghatározott „minta”, „gondolkodási és állásfoglalási séma” szerint megy végbe. S bár a szituáció hatását és visszahatását a személyiségre nem tagadhatjuk, mégis el kell fogadnunk azt a gondolatot, hogy az emberi személyiség az, aki kedveli vagy nem kedveli foglalkozását, a személyiség érzi meghatározott szituációban sikeresnek vagy sikertelennek magát... tartja életét elviselhetőnek vagy elviselhetetlennek... A munka szeretete, annak tudata, hogy a munkás képes is munkáját olyannyira kielégítően, sőt jól elvégezni, hogy ezáltal munkatársai elismerését, megbecsülését is kiváltsa, kifejleszti jogos önértéktudatát, a megalapozott önértékképzést. Mindezek az egyéni és társadalmi célok összhangjához, a dolgozó kiegyensúlyozott emberi személyiséggé válásához vezetnek.”

Horváth L. Gábor: A személyiség és a szituáció szubjektív viszonya. A pszich. módszerei. Akadémia, 1970. 228. l.

3. Az önállóság és a függőség helyes arányainak biztosítása:

Ott, ahol a testületi tagok vagy a tanulók csak utasítások végrehajtói, ahol az életükre vonatkozó döntések meghozatalában nincsen aktív szerepük, közösség

sohasem jön létre. Ugyanígy akadályozza a közösség megszületését, ha egy feladat minden lépését aprólékosan előírják az embereknek.

„Az az ember, aki valami jelentőset alkotott, bizonyos értelemben más emberré válik. Ahhoz, hogy az ember valami jelentőset csináljon, természetesen bizonyos belső lehetőségekkel kell rendelkeznie. Az emberek ezek a lehetőségei és erői megszűnnek létezni, ha nem realizálja őket... Amikor azt látjuk, hogy bármilyen sokat fektetett is be önmagából az ember abba, amit véghez vitt, és mégsem merült ki abban, akkor érezzük, hogy a tett mögött *elő ember* áll, akinek a személyisége érdeklődést vált ki belőlünk.”

Rubinstein: Az ált. pszichológia alapjai.

4. A helyes reagálások elsajátítása:

A reagálások feltétlen vagy feltételes reflexek, illetve reakciók a minket érő impulzusokra. Egy elmaradt reagálás legalább annyit árt, mint amennyit használnál az időben érkező.

A reagálóképesség fejlesztése pedagógusi kötelesség.

Feleljen az alábbi kérdésekre:

— Észreveszi, ha olyan tanuló ér el teljesítményt, akit Ön eddig hanyagnak, lustának, gyengének minősített?

— Megköszöni az Önnek tett legkisebb szívességet is?

— Észreveszi, ha a közösség valamelyik tagját bánat vagy öröm érte, ha születésnapját, névnapját ünnepli?

— Szokott Ön a testület nőtagjainak előre köszönni?

— Észreveszi a csendes, reklám nélkül végzett munkát? Megdicséri?

„Értsük meg egymást: a hatalom — vagy egyszerűbb szóval a vezetés — pokolian nehéz dolog vezető és vezetett számára egyaránt... A történelmi lecke részünkre abból áll, hogy az új helyzetre érvényes érettséget kell szereznünk. S ez nagyon nehezen megy még, mert az első szakaszban (1957-ig) túlságos öntudattal terpeszkedtünk el a hatalom székében, majd sebeink nyalogatásával voltunk elfoglalva. Most kezdjük elsajátítani a *viselkedés felelősségét*.”

Vitányi Iván: Valóság, 1970—7.

5. A szükségletek kielégítésének biztosítása:

A demokratikus közösség mindig önálló személyiségek, egyéniségek közössége. Nem jellegtelen tömeg. A vezető — igazgató és tanár — mindig adjon lehetőséget, hogy az egyének kielégíthessék reális szükségleteiket. Kifejthessék véleményüket, s meg is hallgassák azokat.

„A vezetés igazi lényege — emberek vezetése.”

Haire, Maison: Pszichológia vezetőknek 1969.

„Az életben nincsenek lényegüknél fogva fő- és mellékszereplők. E tekintetben valamennyi regény, életrajz és történelemkönyv merő hazugság. Mindenki szükségképpen főhőse saját élete történetének. A Hamletet elő lehetne adni Polonius szempontjából is, csak akkor Poloniusnak, Dánia főkamrásának tragédiája volna a címe. Merem állítani, hogy ő nem tartotta magát mellékszereplőnek. Vagy tegyük fel, hogy maga vőfély egy esküvőn. A vőlegény szempontjából ő a főszereplő, a többiek csak statisztálnak, még a menyasszony is. A maga szempontjából az egész esküvő csupán kisebb epizód a maga nagyon érdekes élettörténetében, s a vőlegény is, meg a menyasszony is csak mellékszereplők.”

John Bart: Az út vége

6. A munkatársak megbecsülése:

M. Rosenberg a közösség tagjait a következőképp tipizálja:

a) alkalmazkodók = környezetükkel békés viszonyra törekszenek,

b) agresszívek = gyors sikerekre törnek, mások legázolásától sem riadnak vissza,

c) szabadságvágyók = legfőbb törekvésük a függetlenség biztosítása.

Megbecsülés = mások értékének, a tevékenységben való szerepüknek elismerése. Felismerése annak, nem minden jó tőlem származik, másoknak is van része bennük.

James The principles of Psychology c. munkájában hangsúlyozza, hogy egy testületen belül lényeges tényező a tagok reális önbecsülése. Ehhez csak a reális kritika és önkritika segítheti őket. Lényeges az is, milyen igényszintet képvisel a közösség.

$$\text{Siker} = \frac{\text{teljesítmény}}{\text{igényszint}}$$

Könnyű siker, ha az igényszint = 0.

7. A munka értékelése:

A közösségben a Cél—Helyzet-feladatok összefüggést hibás értékelés esetén a Értékelés-feladatok összefüggés válthatja fel. Az értékelés ezen a ponton a közösségalakítás legfontosabb tényezőjévé válik.

Az iskolai élet demokratizmusa

1. Mit ért az iskolai élet demokratizmusán?
2. Kikre érvényesek a demokratizmus elvei?
3. Mi a különbség beleszólás és közbeszólás között?
4. Mi a különbség véleményezés és döntés között?
5. Kit illet meg a döntés joga?
6. Mit ért az iskola légkörén?
7. Mit ért Ön szocialista tanár—diák viszonyon?
8. Véleménye szerint hol áll az Ön iskolája a demokratizmus megvalósításában?
9. Miben látja ezen a területen a soronlevő legfontosabb teendőket?

* * *

— Értelmezze az alábbi idézetet!

„A demokratikus közösség az együttélés bizonyos célokra való törekvéseinek lényegét szabályozza. A nem demokratikus csoport meghatározza a hozzá tartozó ember minden lépését, ha nem is mindig parancsral, de minimum az utazás kényszerével.”

— Milyen erők hatnak iskolai közösségükben? Töltse ki az üresen hagyott helyeket!

összetartók
lendítők
fékezők
széthúzóak
bomlasztók

— Mi a véleménye Barbár Géza pedagógusról? Barbár reggel elkésett munkájából. Mint osztályfőnök szigorúan megbüntette az aznap késő gyerekeket. Hétfőn utolsó órájának elengedését kérte igazgatójától, mert a tüzelőjét hozzák. Kedden igazolatlan órát adott annak a tanulónak, aki két órát mulasztott, mert otthon ő vette át a tüzelőt.

— Hogyan hajtanak végre egy olyan utasítást, amelyet a hatóság parancsként közöl, az igazgató parancsként továbbít?

— Az egyik iskolában Ön, mint pedagógus, a másikban, mint szülő érdekelt. Mondjon véleményt a két iskolában megvalósuló demokratizmusról!

— Buridán éhes szamarától jobbra és balra egyenlő távolságban két teljesen hasonló köteg széna lógott. Az anekdota szerint a szamar éhen pusztult, mert a rá ható motívumok teljes egyensúlyban, de ellentétes irányban hatottak. Mi a véleménye: valóban elpusztult a szamar? Milyen szerepük van az emberi cselekvésben a motívumoknak? Mit tesz egy ember, ha két egyenlő súlyú, de ellentétes erő hat rá cselekvésében?

— Szervezzenek meg egy iskolatanácsi ülést! A tagoknak az iskolai élet egyik fontos kérdésében kell dönteniük. Konkretizálják ezt a kérdést! A megoldás módjára más elképzelést fejt ki a párttitkár, a szakszervezet képviselője, de megoszlik a többiek véleménye is. Hogyan dönten az igazgató?

— Ismeri Ön népköztársaságunk ifjúsági törvényét? Mi és hogyan vonatkozik belőle az iskolákra? Vitassák meg!

— Van-e különbség Önöknél

a) egy osztályfőnöki óra és egy rajgyűlés,

b) egy iskolai és egy úttörő kirándulás,

c) az iskolai és az ifjúsági mozgalom által szervezett ünnepély vagy akció között?

Határozza meg a különbség lényegét!

— Egy pedagógus összejevetelen az egyik kolléga arról panaszkodik, hogy iskolájukban romlik a fegyelem. Egy másik kolléga megnyugtatta: náluk ugyan a fegyelemmel még nincsen baj, csak épp a tanulmányi színvonal csökken rohamosan. Mi a véleménye erről a beszélgetésről?

— Összeegyeztethetőnek tartja Ön az iskolai élet demokratizmusának és az egyszemélyes felelős vezetésnek a követelményét?

— Milyen különbség van, ha a vezetést a hatalom bűvölete; a nyugalom közönye vagy az alkotó munka sodrása jellemzi?

— Haire Maison írja: „A vezető feladata a vezetési hierarchia adott szintjén nem a termelés, hanem az emberek irányítása. A termelésért felelős lehet, de a közeg, amelyen keresztül a termelést megvalósítja, az ember, és sikere vagy sikertelensége főképp attól függ, képes-e az emberekön keresztül dolgozni... Olyan helyzetet kell létrehozniuk, amelyben a beosztottak segítik őket céljaik megvalósításában... Aki ezt a segítséget megkapja — jó vezető. Aki nem kapja meg beosztottjai segítségét, bizonyos mértékig hibásan végzi a munkáját.”

Másutt: „...ha a vezető túlzottan kihasználja a függési helyzetet, beosztottja *Bologató János*sá válik, mindent megcsinál, amit mondanak neki, de egyebet nem. Munkatársaink számára meg kell teremteni az aktív függetlenség lehetőségét, hogy alkalmuk legyen kezdeményezésre, egyéni erőfeszítésre és képességeik megfelelő fejlődésére.”

— Feleljen az alábbi kérdésekre úgy, hogy a megfelelő számot írja a kockába:

Minek tekinti Önmagát: főnöknek (1), munkaadónak (2), vagy a közösség vezetőjének (3)?

Mit kíván beosztottaitól: minél nagyobb közvetlen segítséget nyújtsanak Önnek (pl. egy jelentés elkészítéséhez) (1), nem avatkoznak be munkájába (2), vagy maximumánisan végzik a rájuk eső munkát (3)?

Munkaértekezleten vitatkoznak az Ön álláspontjával munkatársai (1), csak helyeselnek (2), vagy meg se szólalnak (3)?

Előfordult már, hogy a vita eredményeként változtatott eredeti álláspontján (1), vagy meggyőzte az ellenvéleményen levőket saját igazáról (2), vagy elengedte véleményüket a füle mellett (3)?

Ha a végeredmény 3, 3, 1, 1, akkor Ön valóban demokratikus vezető. Ha 1, 1, 3, 3, akkor jobb, ha lemond vezetői beosztásáról.

* * *

Társadalmi fejlődésünk alapkövetelménye közéletünk demokratizmusának szélesítése, teljessé válása. Ennek a fejlődésnek egyik fejlettebb szakaszában kapcsolódnak be a társadalmi termelő tevékenységbe azok, akik ma az iskolák padjaiban készülnek a jövőre. Demokratikus közéleti ember csak akkor válhat belőlük, ha az iskolában személyes élményként élük át a *demokratizmus valóságát*. Demokratizmuson azt értjük, hogy az élet valamennyi területén a közösség tagjai aktívan vesznek részt tevékenységük megtervezésében, megszervezésében, a rájuk eső feladatok teljesítésében és a munka eredményeinek értékelésében. Véleményt alakítanak mindezekről. Véleményüket nemcsak meghallgatják, hanem igényt is támasztanak elmondásukra. Természetes, hogy így különböző vélemények csapnak össze, amelyek közül csak egyet lehet érvényesíteni. A vitában azonban közösen alakul ez a vélemény; hisz a vezető szándékait, elképzeléseit munkatársainak érvei megváltoztathatják, módosíthatják vagy megerősíthetik. A munkatársak véleményének súlyát személyiségük értékei, végzett munkájuk, eredményeik adják. Demokratikus *jogok* ugyanis mindenkit olyan mértékben illetnek meg, amilyen mértékben veszi ki részét a demokratikus *kötelességekből*. A demokratizmus nem jelenthet szabad utat individualista, közösséggelenező törekvések megvalósításának. Egy-egy vélemény elbírálásában mindig

- a) az érvek súlyát,
- b) a véleményező szándékát, irányultságát (Kinek a céljait szolgálja javaslata?),
- c) és nem a véleményező pozícióját kell mérlegelni.

A döntés mindig az intézmény vezetőjének joga és kötelessége. Döntésének felelősségében munkatársai csak olyan mértékben osztoznak, amilyen mértékben meghallgatták őket. Lehetetlen pl. a felelősséget kudarc esetén azzal megosztani, aki a döntés előtt rámutatott a kudarc bekövetkezésére. Ezért fontos, hogy lényeges döntésekkel kapcsolatos vitákról jegyzőkönyv készüljön a pedagógiában is. Osztozik viszont a felelősségben az a munkatárs, aki nem tesz meg mindent a vezetői döntés sikere érdekében még akkor is, ha arról ellenkező véleménye volt.

A demokratikus jogok mindenkit megilletnek, mert a társadalmi, etikai normák a közösség valamennyi tagjára egyformán érvényesek. Ha pl. elismerjük, hogy minden ember köteles a másik embert tisztelni, ez nemcsak a tanárookra, hanem a tanulókra is érvényes. Megsértik a normát a pedagógusok, ha „hülyének” stb. nevezik diákjaikat, s ezzel a közösséget bomlasztják.

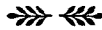
A közösségen belül mindenkit megillet a saját dolgaiba való beleszólás joga. A közbeszólásokat el kell hárítani. A beleszóló azt akarja, hogy saját ügye eredményesebb legyen. A közbeszóló kifogásokat keres mások munkájában, eredményeiben (pl. romlik az iskola fegyelme, de mit tesz ő?).

Az iskola légkörét a dolgozók megbecsülése, munkájuk körülményei, értékelésük teremti meg.

Az iskolai élet demokratizmusának egyik fontos követelménye a szocialista pedagógus—diák viszony megteremtése. Ez a követelmény a demokratikus közösség elveinek a diákokra való kiterjesztését jelenti. Nem jelenti azt, hogy

- a) a diákok vegyék át a nevelés irányítását,
- b) szabad teret kapjanak anarchikus törekvéseik.

Jelenti, hogy munkatársi kapcsolat fűzze őket nevelőikhez, akik meghallgatják őket; a nevelési céloknak alárendelve lehetőséget adnak önállóságuk érvényesítésére; bevonják őket a munka megtervezésébe, szervezésébe, ellenőrzésébe, sőt értékelésébe is; nevelési intézményhez méltó hangnem, stílus alakul ki köztük; nevelő és diák egyaránt maximálisan teljesíti kötelességeit, a közösség egyetemes követelményeinek aláveti magát, s nem egyéni — gyakran irreális — igényeket támaszt tagjaival szemben. Ahol munkatársi bizalom hatja át az embereket méltatlan bizalmaskodás és gyanakvó bizalmatlanság nélkül. Ahol arra törekszik pedagógus és diák, hogy mindenki jól érezze magát az iskolában, mert az mindannyiuknak második otthona.

BOKOR ISTVÁNNÉ, HEGEDŰS RAJMUND és KÁNTOR JÓZSEFNÉ
Tanítóképző Intézet, Esztergom

A szótagolás és elválasztás

(Befejező rész)

11. óra

A hosszú kétjegyű mássalhangzók elválasztásának gyakorlása

1. A 10. óra programjának rövid értékelése.
A házi feladat ellenőrzése, a házi feladat szavainak mondatba foglalása.
(Pl.: Összel lehullanak a falevelek. Öccse iskolába jár stb.)